

**Pelerinajul egumenului Daniil
în Țara Sfântă
(1106-1108)**

Pelerinajul egumenului Daniil în Țara Sfântă (1106-1108)

Studiu introductiv și traducere din limba rusă
Anca-Elena Văraru

Note de subsol și postfață
Conf. dr. Marina Vraciu

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Editura DOXOLOGIA
2018

Cuprins

Studiu introductiv (Anca-Elena Văraru)	
<i>Pelerinajul egumenului Daniil în Țara Sfântă</i>	
– monument istorico-literar	9
Structura textului	
<i>Pelerinajul egumenului Daniil în Țara Sfântă</i>	11
Egumenul Daniil – autor, personaj și pelerin	14
<i>Pelerinajul egumenului Daniil în Țara Sfântă:</i>	
ediții și traduceri	21
<i>Pelerinajul egumenului Daniil în Țara Sfântă</i>	29
Despre Ierusalim și despre lavră	30
Despre drumul către Ierusalim	31
Despre orașul Efes	33
Despre insula Patmos	34
Despre insula Cipru	36
Despre muntele unde Sfânta Împărăteasă Elena	
a așezat Sfânta Cruce	37
Despre tămâie	37
Despre Muntele Armat	38
Despre Ierusalim	39
Despre Biserica Învierii Domnului	40
Despre locul Căpățâni, unde a fost răstignit Hristos	42
Despre locul Căpățâni	43
Despre jertfelnicul lui Avraam	44
Despre turnul lui David	46
Despre casa lui Urie	46
Despre scâldătoarea Vitezda	48
Despre Biserica Sfânta Sfintelor	48
Despre casa lui Solomon	49

Despre satul Betania	50
Despre satul Ghetsimani	51
Despre porțile cetății	51
Despre locul îngropării Maicii Domnului	52
Peștera în care Hristos a fost vândut	52
Despre peștera în care Hristos a început să-i învețe pe ucenicii Săi	53
Despre Muntele Măslinilor	54
Despre orașul Ierusalim	54
Despre drumul către Iordan	55
Despre Muntele Ermonului	56
Despre locul unde marea, văzându-L pe Hristos, a luat-o la fugă, iar Iordanul s-a întors înapoi	56
Despre locul unde a fost botezat Hristos	57
Despre scăldătoare	57
Despre Iordan	58
Despre peștera Sfântului Ioan Botezătorul	59
Despre peștera Sfântului Proroc Ilie	59
Despre orașul Ierihon	60
Despre Muntele Gabaonului	62
Despre peștera în care Hristos a postit patruzeci de zile	62
Despre Lavra Sfântului Sava	63
Despre Mănăstirea Sfântului Eftimie	65
Despre Muntele Sionului	65
Despre casa Sfântului Ioan Teologul, unde Hristos a luat Cina cea de Taină	66
Locul unde Petru s-a lepădat de trei ori de Hristos și cu amărăciune s-a căit	67
Despre scăldătoarea Siloamului	68
Despre Țarina Olarului	68
Despre Betleem	68
Despre peștera unde Maica Domnului L-a născut pe Hristos	69
Despre Biserica Nașterii Domnului	69
Despre ieslea lui Hristos	70
Despre casa lui Iesei, tatăl lui David	71

Despre fântâna lui David	71
Despre locul unde îngerul Domnului a vestit păstorilor Nașterea Domnului	72
Despre peștera Macpela și Stejarul lui Mamvri	72
Despre același loc	73
Despre Muntele Hebron	74
Despre mormântul lui Iosif	76
Despre rugăciunea lui Avraam	77
Despre mormântul lui Lot, aflat în Sigor	78
Locul unde David l-a ucis pe Goliat	80
Locul unde a crescut Sfântul Lemn	81
Despre casa lui Zaharia	81
Despre muntele unde Elisabeta a fugit cu Înainte-mergătorul	82
Despre Rama	83
Despre Emaus	83
Despre Lida	83
Despre Apia	84
Despre Cezarea lui Filip	84
Despre Capernaum	85
Despre Muntele Carmel	85
Despre cetatea Acra	86
Despre orașul Virit	86
Despre Antiohia cea Mare	87
Despre Galileea și despre Marea Tiberiadei	87
Despre fântâna lui Iacob	89
Despre Samaria	89
Despre cetatea Arimateea	90
Despre cetatea Vasanelui	90
Despre râul Iordanului	92
Despre vama lui Matei	93
Despre Marea Tiberiadei	94
Despre curgerea Iordanului spre izvoare	94
Locul unde Hristos a săturat cinci mii de oameni	96
Locul unde Hristos s-a arătat a treia oară, ucenicilor Săi, înviind din morți	96

Despre orașul Betsaida	97
Locul unde Hristos a sosit la ucenici când aceștia prindeau pește	97
Despre orașul Decapole	98
Despre Muntele Libanului	98
Despre Muntele Tabor	99
Despre locul unde Hristos S-a schimbat la Față	100
Despre peștera lui Melchisedec	101
Despre orașul Nazaret	103
Despre mormântul logodnicului Iosif	103
Despre peștera unde a stat Sfânta Născătoare de Dumnezeu	104
Locul unde a binevestit Arhanghelul Născătoarei de Dumnezeu	104
Despre casa logodnicului Iosif	104
Despre fântâna unde Arhanghelul a binevestit prima dată	105
Despre Cana Galileei	105
Despre Ierusalim	106
Despre Sfânta Lumină: cum coboară la Sfântul Mormânt	108
 Postfață – Călătorie și mărturisire (Conf.dr. Marina Vraciu)	 119

Pelerinajul egumenului Daniil
în Țara Sfântă
– monument istorico-literar

Valorosul monument istorico-literar *Pelerinajul egumenului Daniil* este considerat de istorici și filologi primul „pelerinaj” făcut de un pelerin din spațiul slav în Țara Sfântă consemnat în scris. *Pelerinajul egumenului Daniil* este una dintre mărcile istorico-literare ale începuturilor literaturii ruse, încadrându-se într-unul dintre genurile dezvoltate de literatura rusă veche, *hojdenia* (pelerinaj, hagialâc). Epoca literaturii ruse vechi este caracterizată printr-o anumită independență literară, prin creativitate, lipsa temerilor în modalitatea de expresie literară și prin genul de literatură de călătorie (jurnalul de călătorie). Toate aceste calități se regăsesc în textul tradus aici pentru prima dată în limba română.

Data pelerinajului poate fi estimată cu o certitudine considerabilă din propriile însemnări ale egumenului Daniil. Pelerinajul lui Daniil a durat, după cum s-a stabilit în urma unor studii, aproape doi ani, perioada anilor 1106-1108, însă această datare nu este cea mai sigură. Totodată se menționează prezența marelui cneaz Mihail Sviatopolk (1093-1113) și o întrevedere cu Balduin I, regele Ierusalimului (1100-1118).

Egumenul Daniil este precum o flacără a credinței pentru pământul rusesc, căci el aprinde candela la Sfântul Mormânt pentru toți cnejii, pentru întregul lor neam,

pomenindu-i în încheierea jurnalului său de călătorie: „Mă rog pentru toți cnejii și cneaghinele și pentru copiii acestora”. Textul ne dezvăluie puține elemente despre identitatea și personalitatea autorului. Știm despre Daniil că a fost contemporanul călugărului Nestor, cel mai cunoscut dintre vechii cronicari ruși. Se mai poate deduce, dintr-o asemănare între râul Iordan și râul Snov¹ din regiunea Cernigovului, că Daniil ar fi fost originar din sudul Rusiei.

---

¹ Râu care curge prin gubernia Cernigov, cu toate că și în alte locuri ale Rusiei, de exemplu, în gubernia Orel, se întâlnesc râuri cu această denumire, care desemnează un anumit mod al cursului apelor (de la verbul *snovat*, „a umbla de colo-colo, a urzi”).

Structura textului

Pelerinajul egumenului Daniil în Țara Sfântă

Pelerinajul egumenului Daniil este cea mai veche descriere rusească a pelerinajului în Țara Sfântă. Traducerea în limba rusă contemporană se bazează pe originalul scris în limba rusă veche din secolul al XV-lea.

Textul este structurat într-un mod asemănător cu cel al unui jurnal de călătorie, fără a fi împărțit pe capitole și fără să prezinte informațiile în vreo ierarhie a descrierilor. După vizitarea fiecărui loc, egumenul Daniil realizează o descriere atentă, uneori mai amplă, alteori foarte restrânsă, redusă chiar și la o singură frază. Niciodată însă autorul nu uită că trebuie să scrie, oricât de puțin. Daniil își consemnează gândurile într-un limbaj simplu, apropiat de cel popular. Pe lângă descrierea Sfințelor Locuri, Daniil dă culoare datelor prezentate, recurgând la pasaje din Sfânta Scriptură. Autorul este deosebit de atent și la semnificația fiecărui loc în parte. Daniil își începe și încheie călătoria în Constantinopol fără a face nici o mențiune despre drumul pe care îl face din Rusia și la întoarcere în Rusia. Acest aspect s-ar putea explica, după cum o face Lihaciov, prin conștiința apartenenței autorului la o lume în care primează istoria sacră, singura istorie ce merită și trebuie consemnată. Un alt motiv este și faptul că Bizanțul, ca focar de iradiere a creștinismului în spațiul slav, a fost și un punct de trecere, elementul de legătură dintre două lumi.

Daniil călătorește pe mare din Constantinopol până la Jaffa în Palestina, vizitează insule și cetățile-port, estimând în general corect distanțele între acestea și principalele puncte de interes de pe traseu. La Ierusalim, Daniil se instalează la metocul mănăstirii palestiniene Sfântul Sava, rămânând acolo timp de șaisprezece luni. Cu ajutorul unui bun cunoscător al acestor locuri, Daniil vizitează orașul și împrejurimile acestuia, și face călătorii prin țară, cercetând cu precizie și descriind cu zel obiectivele. Daniil a mers de câteva ori la Iordan și la Marea Moartă, a vizitat Lavra Sfântului Sava, Betleemul, Hebronul și multe alte locuri. Întreprinde o călătorie de mai mare amploare spre miazănoapte, în Galilea, având ocazia să însoțească oștirea regelui Balduin I, care se îndreaptă spre Damasc. Daniil dorea să ajungă să se închine la Sfintele Locuri de lângă Marea Galileii și astfel îl însoțește pe Balduin până la cursul superior al Iordanului. Acolo rămâne zece zile și, în așteptarea întoarcerii regelui, vizitează Galilea din jurul Mării Tiberiadei, precum și alte locuri: Tabor, Nazaret, Cana Galileii. De acolo, împreună cu un grup numeros, ajunge la Acra, recent cucerită de creștini, apoi mai departe în Cezarea și Samaria, întorcându-se apoi la Ierusalim².

Împrietenindu-se cu regele Balduin, Daniil primește îngăduință să așeze la Piatra Mormântului Domnului o candelă „de la toată Țara Rusiei” și rămâne în același loc pentru a vedea, în timpul slujbei de Înviere la Mormânt, cum se aprind candelile la Mormântul Domnului. Această mare sărbătoare a fost descrisă de Daniil cu o sensibilitate

---

² *Pelerinajul egumenului Daniil*, Biblioteca de Literatură a Vechii Rusii, volumul al IV-lea.